Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Muutettu ehdotus: neuvoston asetus (EY) yhteisön malleista”

(2000/C 75/13)

Neuvosto päätti 9. syyskuuta 1999 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 308 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta muutetusta ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus” -jaosto antoi lausuntonsa 14. joulukuuta 1999. Esittelijä oli Eero Lehti.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 369. täysistunnossaan 27. tammikuuta 2000 seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 57 ääntä puolesta, 4 vastaan, ja 2 pidättyi äänestämästä.

1. **Johdanto**

1.1. Yhteisön mallioikeusjärjestelmä on tarkoitus toteuttaa neuvoston asetuksella ja siihen liittyvällä direktiivillä. Asetuksella luotaisiin yhteisön tavaramerkkilainsäädännön kaltainen oikeudellinen järjestelmä (yhteisön mallioikeus), jossa yhdellä hakemuksella olisi mahdollista saada mallioikeudellista suojaa tietyn esineen ulkomuodolle kaikissa jäsenvaltioissa. Espanjan Alicantessa sijaitseva Sisämarkkinoiden yhdenmukaistamisvirasto (tavaramerkit, mallit) myöntäisi yhteisön mallioikeuden.

1.2. Asetusehdotuksella luotaisiin myös yhteisön rekisteröimätön mallioikeus, joka olisi voimassa kolme vuotta siitä, kun malli olisi tehty tunnetuksi yhteisön piirissä.

1.3. Asetusehdotuksen aineellisoikeudelliset säännökset vastaavat mallien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 98/71EY sisältöä, koska tällä direktiivillä yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden mallioikeutta koskevaa kansallista lainsäädäntöä. Direktiivi tulee saattaa voimaan jäsenvaltioissa 28:nteen lokakuuta 2001 mennessä.

1.4. Alkuperäinen direktiiviehdotus annettiin jo vuonna 1993. Mallioikeutta koskevan direktiiviehdotuksen käsittelyn vuoksi asetusehdotuksen valmistelu lykkääntyi syksyllä 1995. Direktiivi tuli hyväksytyksi lopullisesti vasta 13. lokakuuta 1998 sovittelumenettelyn tuloksena. Sopimuskomitean tekemän kompromissin mukaan jäsenvaltioiden on pidettävä voimassa nykyiset säädöksensä, jotka liittyvät varaosien käyttöön viallisen tai puutteellisen tuotteen korjaamiseksi. Varaosia koskeva sopimus sisältyy direktiivin 14 ja 18 artikloihin sekä sen johdanto-osiin. Komissio antoi muutetun ehdotuksen neuvoston asetukseksi kesäkuussa 1999.

Sovittelumenettelyn aikana kiinnitettiin huomiota erityisesti varaosien vapaaseen käyttöön korjaustarkoituksissa sekä niiden mallisuojaan. Mallien kannalta ongelma liittyi ennen kaikkea sellaisten moniosaisten tuotteiden osiin, joilla moniosainen tuote voidaan korjata sen alkuperäisen ulkoasun mukaiseksi. Niin kutsutun ”korjauslausekkeen” pitäisi estää varaosien monopolimarkkinoiden syntyminen erityisesti moottoriajoneuvoalalla. Komitea toteaa, että ongelma koskee myös muita aloja.

1.5. Komissio otti tehtäväkseen käynnistää direktiivin antamisen jälkeen kuulemismenettelyn, johon osallistuisivat sellaiset osapuolet, joita asia eniten koskee. Kuulemismenettely on käynnistymässä. Siitä laaditaan yhteenveto.

1.6. Asetusehdotuksessa ei toistaiseksi ole mukana sellaisiin moniosaisiin tuotteisiin sisältyvien osien mallien rekisteröintiä, joiden ulkoasu edellyttää kyseistä mallia (10 a artikla). Komissio tulee tekemään tämän asetusehdotuksen mukaisen ehdotuksen varaosien käytöstä ja suojasta rinnan sen ehdotuksen kanssa, jonka se tulee tekemään mallidirektiivin mukaisesti sisämarkkinoiden toteuttamiseksi varaosa-alalla.

2. **Yleistä**

2.1. Komitea pitää tärkeänä mallisuojadirektiivin toteuttamista ja sitä täydentävän asetuksen aikaansaamista yhteisön alueella. Yhtenäisen mallisuojalainsäädännön puuttuminen on tehnyt mallien rekisteröinnistä kalliin ja hitaan prosessin, sillä rekisteröinti toteutetaan maakohtaisesti. Varsinkaan pienet ja keskisuuret yritykset eivät ole aina kyenneet hankkimaan suojaa tuotteilleen siinä laajuudessa kuin olisi ollut tarpeellista.

2.2. Komitea pitää tärkeänä mallisuojadirektiivin saattamista jäsenyhteisömaiden kansalliseen lainsäädäntöön 28:nteen lokakuuta 2001 mennessä. Komitea toteaa, että tämä johtaa jäsenvaltioissa voimassaolevan mallisuojalainsäädännön tarkistamiseen ja ehkä myös kokonaisuudistuksiin. Direktiivin ja sitä täydentävän asetuksen tulee yhtenäistää mallisuojalainsäädäntö yhteisön alueella ja mahdollistaa mallisuojan saaminen yhdellä rekisteröinnillä koko yhteisön alueelle.

2.3. Komitea pitää rekisteröimättömän mallin käsitteen ottamista mukaan asetukseen toimivana ratkaisuna. Tämän turvaa nykyistä paremman mallisuojan tuotteille, joiden todellinen elinkaari on lyhyt, esimerkkinä tekstiilit ja lelut. Rekisteröimättömän mallin käsitettä ja sisältöä tulee kuitenkin selkeyttää. Lisäksi 20 artiklan 2 alakohdassa mainittu vaatimus vilpillisessä mielessä tehdystä jäljentämisestä on rajoitus, joka tekee rekisteröimättömästä mallista käytännössä arvottoman, koska laillisella haltijalla ei ole mitään tiedonsaantioikeutta. Siksi vaatimus tulisi poistaa eikä sitä tulisi korvata millään muulla.

2.4. Asetuksen valmistelu on edennyt suunnitellussa aikataulussa. Komission tavoitteena on saada asetus valmiiksi vuoden 2000 loppuun mennessä. Tähän mennessä asetuksen 128 artiklasta on käsitelty 1–100 artikla. Neuvoston työryhmän työskentely on tässä vaiheessa alustavaa, ja sanamuotoja ei ole vielä lopullisesti hyväksytty. Eräiden keskeisten artiklojen osalta ei ole saavutettu yksimielisyyttä. Osittain kysymys on kielellisistä seikoista ja käsitteiden tulkinnoista. Myös selviä näkemyseroja liittyy mm. rekisteröimättömän tuotteen mallisuojaan. Erilaisia huomautuksia on esitetty kaikkiin käsiteltyihin 100 artiklaan. Tavoitteena on saattaa ensimmäinen käsittely päätökseen vuoden 2000 alussa. Komission tavoitteena on saada asetus hyväksytyksi vuoden 2000 loppuun mennessä.

2.5. Komitea katsoo, että varaosia koskeva 10 a artikla vastaa nykyisessä sanamuodossaan direktiivin tarkoitusta. Ehdotetussa asetuksessa säilytettäisiin jäsenvaltioissa voimassa olevat säännökset varaosien suojasta. Varaosasuojaa saa muuttaa vain, jos tarkoituksena on vapauttaa kilpailu tällaisten osien markkinoilla. Asiaan on tarkoitus palata kolmen vuoden kuluttua siitä, kun direktiivi on pantu täytäntöön. Komissio esittää tuolloin tarpeelliset muutosehdotukset sekä direktiiviin että asetukseen, koska asia on jäädytetty direktiivin käsittelyn yhteydessä. Komissiolla on kuitenkin tarkoitus tehdä sanamuotoihin muutoksia muuttamatta itse artiklan sisältöä. Komissio tulee antamaan lausuntonsa koskien mallisuoja-asetuksen soveltamista varaosiin.

2.6. Komitea katsoo, että asetusehdotuksen sanamuodot vaativat edelleen tarkennusta käsitteiden selkeyttämiseksi. Nykyinen ehdotus sisältää liikaa tulkintamahdollisuuksia.

2.7. Asetusehdotuksen oikeusperustaa on muutettu, koska parlamentin oikeusasioita ja kansalaisten oikeuksia käsittelevän valiokunnan puheenjohtaja pyysi komissiota vetämään asetusehdotuksen pois ja antamaan uuden ehdotuksen perustamissopimuksen 308 artiklan nojalla. Mainitun artiklan nojalla asetuksen hyväksyminen tapahtuu neuvostossa yksimielisesti sen jälkeen kun parlamenttia on kuultu.

3. **Erityistä**

3.1. Komitea katsoo aiheelliseksi osoittaa komissiolle tiettyjä kohtia, joihin tulisi kiinnittää erityishuomiota tämän tärkeän mallisuoja-asetuksen saattamiseksi muotoon, jossa sen tavoitteet ja toimivuus parantuisivat edelleen.

3.2. 1 artiklan 2 kohdan a alakohta: Rekisteröimättömän mallin käsite edellyttää lisätarkennuksia etenkin suojan keston suhteen. Kyseessä on periaatteellisesti merkittävä asia, jolloin käsitteen on oltava kokonaisuudessaan sellainen, että siihen ei sisälly tulkintamahdollisuuksia. Komitea viittaa tässä yhteydessä myös 8 artiklaan.

3.3. 4 artiklan 3 kohta: Kohdassa käytetyn ”tavanomaisen käytön” määritelmän sanamuoto ei vastaa mallidirektiivissä käytettyä sanamuotoa. Määritelmä juontaa pääosin juurensa sanamuodosta, jota on käytetty neuvoston 17. kesäkuuta 1997 hyväksymän yhteisen kannan 3 artiklan 4 kohdassa. Parlamentti hylkäsi kannan toisessa käsittelyssä, eikä sitä lähetetty uudelleen yhteispäätösmenettelyyn. On tärkeää, että asetuksessa seurataan tarkasti direktiivin sanamuotoa.

3.4. 15 artikla: Tekstistä ei selviä riittävän yksiselitteisesti, miten suunnittelijoiden väliset suhteet määräytyvät.

3.5. 20 artiklan 2 kohta: Vaikka komitea ymmärtää ehdon tarkoitusperän ja kannattaa sitä, esitetty sanamuoto on jossain määrin epäselvä. Komitea myöntää tarkoituksen olevan suojella henkilöitä, jotka tieten tai tietämättään käyttävät sellaista mallia tai hankkivat sellaisen tuotteen, jossa käytetyllä mallilla on rekisteröimätön mallisuoja. Komitea pohtii kuitenkin, kattaako ilmaisu ”käyttö johtuu suojatun mallin jäljentämisestä vilpillisessä mielessä” kaikki tapaukset. Lauseen sanamuotoa tulee tarkentaa.

3.6. 27 artiklan 5 kohta: Yhteisön mallin on tarkoitus perustua yhtenäisyyden periaatteeseen: kyseessä on toisin sanoen yhteisön oikeus. 27 artiklan 5 kohdassa kyseistä periaatetta ei oteta lainkaan huomioon, koska siinä sallitaan laajoja ja merkittäviä poikkeuksia yksittäisissä jäsenvaltioissa. Komitean mielestä yhtenäisyyden periaatteeseen ei tulisi sallia poikkeuksia, paitsi mahdollisesti kun kyseessä ovat yleisen järjestyksen tai hyvien tapojen vastaiset mallit (10 artikla).

3.7. 39 artikla: Osista koostuvan mallin rekisteröintihakemuksesta on käytävä ilmi kyllin yksityiskohtaisesti se moniosainen tuote, johon osat liittyvät, jotta ulkopuoliset voivat olla riittävän varmoja siitä, mitä osat ovat. Kun moniosaisen tuotteen osaan liittyvälle mallille haetaan rekisteröintiä, hakijoilta tulisi vaatia piirrosta tai kuvaa moniosaisesta tuotteesta,

jotta hakemus voitaisiin tutkia 48 artiklan mukaisesti (ks. jäljessä 49 a artikla).

3.8. 49 a artikla: 48 artiklan mukaiseen tutkintaan on tärkeää sisällyttää ainakin jonkinlainen tutkinta suojavaatimusten noudattamisesta. Muutoin on olemassa hyvin todellinen vaara, että viaton kolmas osapuoli "käräjöidään hengiltä", kun järjestelmää käytetään väärin.

3.9. 67 artikla: Asioiden tutkimista koskevat periaatteet edellyttävät edelleen tarkennusta.

Bryssel 27. tammikuuta 2000.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Matkailuun liittyvän työllistämispotentiaalin tehostaminen "

(2000/C 75/14)

Komissio päätti 10. toukokuuta 1999 perustamissopimuksen 262 artiklan mukaisesti pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainitusta tiedonannosta.

Asian valmistelusta vastannut "Yhtenäismarkkinat, tuotanto ja kulutus" -jaosto antoi lausuntonsa 14. joulukuuta 1999. Esittelijänä oli Henri Malosse.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 369. täysistunnossaan (tammikuun 26. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 71 ääntä puolesta, 2 vastaan, ja 1 pidättyi äänestämästä.

1. **Komission tiedonannon taustaa**

1.1. Euroopan komissio toimitti samanaikaisesti talous- ja sosiaalikomitealle, neuvostolle, Euroopan parlamentille ja alueiden komitealle tiedonannon, joka koskee matkailua ja työllisyyttä käsittelevän korkean tason asiantuntijaryhmän lokakuussa 1998 julkaisemien päätelmien ja suositusten seurantaa. Komitean lausunnossa käsitellään näin ollen myös korkean tason asiantuntijaryhmän kertomusta.

1.2. Edellä mainittu tiedonanto on tuorein poliittisista asiakirjoista, jotka on tarkoitettu elvyttämään Luxemburgin puheenjohtajakaudella marraskuussa 1997 järjestetystä Euroopan matkailukonferenssista lähtien pysähdyksissä ollutta Euroopan matkailupolitiikkaa. Neuvosto on nimittäin jarruttanut vuodesta 1996 lähtien ehdotusta monivuotisesta ohjelmasta Euroopan matkailun edistämiseksi (Philoxenia) ([1]) siinä määrin, ettei sitä voi enää pitää ajankohtaisena (vaikka komissio ottaakin sen huomioon strategiassaan ja mainitsee puheenjohtajamaa Itävallan latistaman sovitteluehdotuksen...). Käsillä oleva tiedonanto voisi siis tarjota uuden lähestymistavan, jota komitea toivoi täysistunnossaan 24. ja 25. maaliskuuta 1999 annetussa oma-aloitteisessa lausunnossa ([2]).

1.3. Tiedonannossa käsitellään laajasti korkean tason asiantuntijaryhmän päätelmiä. Siinä painotetaan ennen kaikkea sitä, että Euroopan tasolla on oltava ajankohtaista tietoa matkailuelinkeinon tilanteesta, ammattitaidosta sekä merkittävimmistä aloitteista. Tiedonannossa yhdistetään aiheellisesti matkailu ja työllisyyttä koskevat kansalliset toimintasuunnitelmat, jotka ovat olleet eurooppalaisen työllisyyspolitiikan välineitä Luxemburgissa vuonna 1997 järjestetystä ylimääräisestä Eurooppa-neuvostosta lähtien. Lisäksi tiedonannossa toistetaan tiettyjä korkean tason asiantuntijaryhmän kertomuksen sisältämiä ehdotuksia ja korostetaan rakennepolitiikan välineiden, tutkimus- ja kehittämispolitiikan, koulutus- ja ammattikoulutuspolitiikan sekä yrityspolitiikan mahdollisia synergiavaikutuksia. Korkean tason asiantuntijaryhmän tietyt ehdotukset, kuten ehdotus "seurantaverkon" luomisesta, olisivat ansain-

([1]) KOM(96) 168 lopull., EYVL C 222, 31.7.1996, s. 9; TSK:n lausunto, EYVL C 30, 30.1.1997, s. 103.

([2]) TSK:n lausunto CES 323/99, 24.3.1999, EYVL C 138, 18.5.1999, s. 4.